

Nr 19

Allmänna beredningsutskottets utlåtande i anledning av väckta motioner om en kartläggning av de lägsta inkomstgrupperna och deras ekonomiska läge.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 397 av fru *Hamrin-Thorell* och herr *Andersson, Axel* och II: 467 av herr *Widén m. fl.* föreslås, att riksdagen beslutar att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en kartläggning av de lägsta inkomstgrupperna och deras ekonomiska läge för att därigenom möjliggöra en riktig bedömning av vilka åtgärder som är ändamålsenliga när det gäller att förbättra deras villkor.

I motionerna anföres, att trots den snabba välståndstegringen under de senare decennierna alltjämt ett stort antal personer även i åldern 25—67 år redovisar låga inkomster. Standardhöjningen har icke kommit alla till del. Det är emellertid icke möjligt att på grundval av tillgängligt material avgöra, vilka grupper som släpar efter. Det är därför angeläget, att man lokaliserar dessa grupper, undersöker deras läge och vidtar erforderliga åtgärder för undvikande av nödsituationer. Det första steget måste då bli en kartläggning av dessa lägre inkomstgrupper och deras läge.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionerna från socialstyrelsen och statistiska centralbyrån.

Socialstyrelsen framhåller, att siffror grundade på självdeklarationerna är ofullständiga i åtskilliga hänseenden och att hänsyn bör tas härtill. Styrelsen erinrar vidare om att undersökningar utförts bland folkpensionärer och nyblivna änkor och att undersökning f. n. pågår bland ensamstående mödrar. Det finns dock andra grupper, vars levnadsförhållanden är mindre väl kända, såsom partiellt arbetsföra, tidigare hemarbetande kvinnor som tvingats ut på arbetsmarknaden, familjer, där försörjningsbördan åvilar hustrun etc.

Någon allmän undersökning har hittills ej ägt rum. En sådan kan icke grundas enbart på taxeringssiffrorna utan en urvalsundersökning är erforderlig, byggd bl. a. på intervjuer. Styrelsen förordar, att en detaljerad plan för undersökningen först utarbetas. Först därefter kan man ta ställning till undersökningens omfattning och uppläggning.

Statistiska centralbyrån framhåller, efter att ha anfört en del nya genom-

snittssiffror ur inkomststatistiken, att genom ytterligare bearbetning av inkomststatistikens material vissa sammanhang bör kunna klarläggas. Detta vore dock icke till fyllest utan en intervjuundersökning syntes vara den framkomligaste vägen för en allsidig undersökning av alla hithörande spörsmål. Styrelsen förordar en sådan undersökning, därest motionerna bifalles.

Utskottet. Såsom av den offentliga statistiken framgår finnes ett stort antal personer i vårt land med låg eller ingen inkomst. Denna statistik är byggd på självdeklarationer och taxeringsresultat och säkerligen behäftad med vissa brister, varför de erhållna resultaten icke torde kunna anses som mera exakta. Genom ytterligare bearbetning av det föreliggande materialet kan man nå en mera detaljerad bild av förhållandena. Tillförlitligheten i de därvid framkomna resultaten påverkas dock självfallet av grundmaterialets osäkerhet. Skulle en dylik bearbetning ändock anses önskvärd, kan den enligt uppgift åstadkommas tämligen enkelt och till ringa kostnad, varför en särskild skrivelse med anhållan om en sådan bearbetning icke synes erforderlig.

Mot en mera omfattande allmän undersökning av de enligt inkomststatistiken lägre inkomstgruppernas ekonomiska läge, exempelvis genom omfattande intervjuundersökningar, kan vissa invändningar göras. En sådan undersökning skulle bl. a. förmodligen kräva mycket arbete och draga icke obetydliga kostnader. Att intensivundersökningar av vissa begränsade befolkningsgruppers ekonomiska läge ibland kan vara erforderliga, vill utskottet emellertid ingalunda förneka. Dyliga undersökningar har redan gjorts i fråga om folkpensionärer och nyblivna änkor, och undersökning pågår rörande ogifta mödrar. Enligt utskottets mening måste det vara betydligt mera rationellt att verkställa intensivundersökningar i sådana fall, då det befinnes önskvärt eller behövt att erhålla en mera ingående kännedom om en befolkningskategoris ekonomiska villkor, än att verkställa en allmän undersökning av alla inkomsttagare med låg inkomst. Utskottet vill förordas fortgående undersökningar av mindre grupper. Det bör enligt utskottets mening få ankomma på Kungl. Maj:t att föranstalta om att mindre grupper göres till föremål för detaljerad statistisk undersökning i de fall närmare kännedom om en sådan grupps ekonomiska läge och levnadsförhållanden kan anses påkallad.

Utskottet finner sig således icke kunna tillstyrka en utredning i full överensstämmelse med de i motionerna angivna riktlinjerna men hemställer,

att riksdagen i anledning av de likalydande motionerna I: 397 och II: 467 i skrivelse till Kungl. Maj:t giver till kända vad utskottet ovan anført.

Stockholm den 20 mars 1956

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

PATRIK SVENSSON

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Jonsson, John Wiktor*, Andersson, Axel, fru Wallentheim, herrar Nyström, Jansson, Erik, Holmqvist, Wolgast, Lundström, Strandler, Mannerskantz, fru Hamrin-Thorell och fru Nilsson; samt

från andra kammaren: herrar Svensson i Alingsås, Gustafsson i Bogla*, fru Svedberg, herrar Bark, Hammar, Andersson i Ronneby*, Braconier*, Nestrup, Östrand, Stiernstedt, fru Andrén och herr Ericsson i Näs.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.